

**FORENINGEN
FOR KIRKEGAARDSKULTUR**

Nye Medlemmer.

Afdeling A.

- 162 Maugstrup Menighedsraad.
- 163 Ensted Menighedsraad.
- 164 Ærøskøbing Menighedsraad.
- 165 Ullerup Menighedsraad.
- 166 Føvling Menighedsraad.
- 167 Aastrup Menighedsraad (Falster).
- 168 Skibet Menighedsraad.

Afdeling C.

- 657 Hr. Kirkegaardsgartner H. Hovmark Nielsen, Sorgenfri Kirkegaard, Lyngby.
- 658 Hr. Graver Holger Nielsen, Kirkegaardskontoret Lyngby.
- 659 Hr. Kirkegaardsgartner Sven Hansen, Mariebjerg Kirkegaard, Gentofte.
- 660 Hr. Graver N. Oluf Pedersen, Kundby pr. Sandby.
- 661 Hr. Kirkegaardsgartner Magnus Sonnichsen, Sønderho, Fanø.
- 662 Hr. Provst J. Exner, Hald.
- 663 Hr. Stenhuggermester Orla Sørensen, Vestergade, Sækkøbing.

FRA DANSKE KIRKEGAARDE

- 7/3 (Berl. Aften): Der er 101 Ansøgere til Graverstillingen i Lyngby.
- 8/3 (Jydske Tid.): Gartner Fritz Johnsen er antaget som Kgd.sgartner i Tønder.
- 10/3 (Sydsjæll. Venstrebl.): Der vedtages Regulativ for Kgd.sgartneren i Næstved.
- 13/3 (Berl. Aften): Københavns Magistrat har tabt Sagen mod Dansk Ligbrændingsforening ved Højesteret.
- 15/3 (Aalborg Amtstid.): Nr. Kongerslev Kgd. er udvidet og blev indviet i Gaar.
- 15/3 (Jydske Tid.): Ullerup Kgd. udvides med 2500 m².
- 21/3 (Roskilde Avis): Gartner Holger Nielsen bliver Graver i Lyngby.
- 22/3 (Randers Amts Avis): Et Vikingskib fundet paa Langaa Kgd.
- 24/3 (Løgstør Avis): Vilsted Kgd. er under Udvidelse.
- 25/3 (Sorø Amts Dagbl.): Der ventes opført nyt Kapel paa St. Mikkels Kgd. i Slagelse.

25/3 (Aalborg Amtstid.): Haverslev Kgd. udvides med et Stykke Skolehave.

2/4 (Aalborg Stiftstid.): Nyt Kolumbarium opføres paa Aalborg Kgd.

6/4 (Frøborg Amts Avis): Melby Kgd. tilplantes af Gartner Kier.

8/4 (Silkeborg Avis): Gl. Ry Kgd.s Udvidelse tilplantes af Gartner Skovgaard Hansen.

20/4 (Horsens Soc. & Dem.): Begravelsesvæsen og Kgd.sforhold i Horsens. I.

21/4 (do.): do. II.

22/4 (Fyns Tid.): Ny Kgd. i Næsby.

24/4 (Horsens Folkebl.): Horsens Vestre Kgd. indvies i Gaar. Kapel & Krematorium og Kgd. har kostet Byen 240,000 Kr.

25/4 (Aarhus Stiftstid.): Mørke Kgd. udvides.

27/4 (Vejle Soc. & Dem.): Ildved Kgd. er udvidet.

29/4 (Roskilde Tid.): De Dødes Have.

29/4 (Sydsjæll. Soc. & Dem.): Murerm. Th. Jørgensen har faaet accepteret sit Tilbud paa Udv. af Faxe Kgd. (11,813 Kr.).

1/5 (Randers Dagbl.): Faarup Kgd. skal udvides.

2/5 (Frøborg Amts Avis): Der er udpeget Areal for Ballerup ny Kgd.

4/5 (Ærø Avis): Ærøskøbing Kgd. skal forskønnes.

6/5 (Kolding Folkebl.): Ødis Kgd. skal udvides.

9/5 (Holbæk Venstrebl.): Hørby Kgd. er bleven udvidet.

11/5 (Fredericia Avis): Der anlægges Urnehave paa Nordre Kgd. i Fredericia. (E. Erstad & Jørgensen).

15/5 (Roskilde Tid.): Fhv. Kgd.sinspektør H. Petersen er afgaaet ved Døden.

16/5 ((Vendsyss. Tid.): Volstrup Kgd. udvides.

17/5 (Randers Amtstid.): Kolind Kgd. skal udvides.

18/5 (Frøborg Amts Avis): Arealet til Ballerup Kgd. er købt (ca. 2 ha).

19/5 (Svendborg Avis): Ringe Kgd. er udvidet; indvies 17. Maj.

19/5 (Fyns Stiftstid.): Der er Adresse i Gang om Bevarelse af Træerne paa Assens Kgd.

23/5 (Ribe Stiftstid.): Ny Vedtægt for Begr. væsenet i Esbjerg er vedtaget.

24/5 (Jydske Tid.): Ensted Kgd. udvides i Terrasseform.

24/5 (Østsjæll. Folkebl.): Arbejdet med Faxe Kgd.s Udvidelse er paabegyndt i Dag.

25/5 (Aarhus Stiftstid.): Der skal bygges nyt Krematorium i Aarhus.

25/5 (Demokraten): Kolind Kgd. skal udvides.

31/5 (Kbhvns. Amts Avis): Sorgenfri Kgd. bør udvides.

2/6 (Holstebro Dagbl.): Den store Udv. af Holstebro Kgd. er nu tilendebragt.

7/6 (Næstved Avis): Den ny Kgd.s-ordning i Næstved træder i Kraft 1. Okt.

9/6 (Silkeborg Avis): Paa Søndag indvies Rye Kgd.s-udvidelse.

10/6 (Sydsjæll. Soc.-Dem.): Præsto Kgd. skal atter udvides.

14/6 (Borgerbladet): Assistent Sv. Hansen er udnævnt til Kirkegaardsgartner ved Mariebjerg Kgd.

16/6 (Vestjyll. Soc.-Dem.): I Dag begynder Begravelserne paa Fourfeld Gravlund (Esbjerg). De øvrige Kirkegaarde i Byen er fuldlagt.

FRA NORSKE KIRKEGAARDE

22/5 (Ringeriksbladet): Hval Kgd. udvides.

24/5 (Hamar Stiftstid.): Furnes Kgd. skal udvides.

26/5 (Velgeren): Hov Kgd. skal oppudes.

FRA TIDSSKRIFTERNE

Gartner-Tidende Nr. 12: Kirkegaardsledere.

Menighedsraadenes Blad Nr. 4—5: Skal Kirkegaardenes Ledere være Tjenestemænd eller Forretningsdrivende?

Bygge og Bo Nr. 4: Kirkegaardshygie og Uhygie.

Landsbygraveren Nr. 3: Gravstedernes Foraars- og Sommerflor (fortsat). Om Uddannelse af Gravere. Fra Gravernes Arbejdsmark. — Nr. 4: Arbejdets Storhed. Vor Gerning. Vor Uddannelse m. m. — Nr. 5: Landsbygraverne under Ferieordningen. Graverens Arbejdsplads. Om Uddannelse.

Gartenkunst Hefte 3: Heldengedenktag 1939. Flandern. Südbelgien m. m.

Kriegsgräberfürsorge Nr. 3: Dem Gedenken unseiner Gefallenem. Fahrt durch Flandern. — Nr. 4: Heldengedenktag 1939 m. m. — Nr. 5: Deutsches Heldentum in Italien. Der Heldengedenktag im Auslande.

Ignis Nr. 3: En av Elbeg. fördelar. De protestantiska Urnlundarna och Kolumbarierna i Tjeckoslovakien. — Nr. 4: Kyrkogårdarna i Mellaneuropa. Krematorium i Esbjerg. Europas Krematorier VI. — Nr. 5: Krematorieföreningen i Finland under 50 år. — Transportemballage för askurna. Krematoriet i Tönsberg. Huru Krematorief. i Finland firade sitt 50-års Jubileum. Vreta Klosters kyrka och kyrkogård m. m. — Nr. 6: Gustav Vasakyrkans kolumbarium tillbyggt. Europas Krematorier VII m. m.

BOGANMELDELSER

Oscar Övden: Eldbegängelsen — Framtidens Begrängelseskick.

Den svenske Ligbrændingsforening har udsendt 10.

Oplag af sit Propagandahefte med Omtale af Ligbrændingssagens Historie og illustreret med Billeder af svenske Krematorier.

H. R.

Dansk Ligbrændingsforening: Beretning for Aaret 1938.

I Anledning af at den københavnske Afdeling af D. L. med Udgangen af 1938 fejrede sit 25-Aars Jubilæum redegør Foreningens Aarsskrift for de forløbne Aar, der har staaet i den fortsatte Fremgangs Tegn. Iøvrigt findes som sædvanlig særskilte Beretninger fra de 16 Provinsafdelinger.

Mag. art. Leo Buschardt og cand. theol. Halfdan Siiger fortsætter deres interessante Gennemgang af primitive Naturfolks Begravelsesformer. I Aar fremføres Materialet fra Nord- og Sydamerika.

H. R.

Tyge Böcher: Hvad er det for en Blomst? 104 S., 8°, Hirschsprung, Kbhvn. 1939.

Dette er altsaa en anden Form for Rostrups Flora, bygget paa biologiske lagttagelser om Vækststed og ikke paa botanisk System. Det har naturligvis sin Fordel at kunne slutte fra Skoven, Marken, Heden og Engen til Blomstens Navn; men Planterne er dog ikke saa stedbundne, at de ikke ogsaa kan finde paa at vokse udenfor det opgivne Omraade, — og hvad saa? I Navnelisten bagi savnes unægtelig de botaniske (latinske) Navne. — Bogen er utvivlsomt velkommen hos unge Vandrere, Lejrspotsfolk og andre Naturnydere. Men for Viderekomne er den næppe nok.

E. Erstad-Jørgensen: Vandhaven. 94 S., 8°, Hirschsprung, Kbhvn. 1939.

Bogen vrimler med Billeder af Bassiner og gode Raad — særlig hefter Forfatteren sig ved Dyrelivet. En Del af Stoffet er trykt før, og Billederne kunde uden Skade have været mere aktuelle og vise de Smaa-bassiner, som man nu fordrer, og ikke dem, som Gullashtidens Matadorer exellerede i. Desuden burde Bogen være billigere (den koster 4,50). Har dog utvivlsomt stor Interesse for saavel Haveejere som Anlægsgartnere, og den kan trykt anbefales.

Sven A. Loven: Parklandskapet och dess vård, 8°, 124 S., P. A. Nordstedt & Sønner, Stockholm 1939.

Denne Studie over Kulturlandskabet er tilegnet Stadsfuldmægtigene i Stockholm, og det fremførte har Forf. i Hovedsagen for sagt i Tidsskrifter. Forf. siger bl. a., at hver historisk Stil danner et Komplex, hvor de forskellige Dele (Arkitektur, Skulptur, Havekunst m. m.) danner et harmonisk Hele, og at de forskellige historiske Stilarter er at betragte som Udtryk for stadigt gældende Begreber om Skønhed, Balance, Fasthed, Rytme og Kontrastvirkning. Selv om Studiet navnlig drejer sig om svenske Forhold og specielt om Stockholms-Eggen, er det ogsaa af Interesse for Danmark.

Tilleg til Fore Kirkegaardes XIII Nr. 7

Fritz Bauer: Eldbegængelsens udvikling gennem tiderne. 8°, 28 S., Stockholm 1939.

Et af Generalfeltlægen forfattet Skrift og udsendt i Agitationsøjemed af den utrættelige, svenske Ligbrændingsforening.

John Häggqvist: Eldbegængelse, 8°, 40 S., Helsingfors 1939.

Et interessant Skrift, udsendt af Finlands Ligbrændingsforening i Anledning af dens 50-aars Jubilæum.

Vår tids haga af O. Aspesæter, E. Grobstok, O. Nordal, Kr. Kraft og E. Strøm, Oslo 1939, Gyldendal Norsk Forlag, 192 S., 4°.

Et interessant Vidnesbyrd om den frembrydende, norske Havekunst; paa een Gang et Propagandaskrift for bedre Haver og en Udredning af, hvilke Krav man skal stille til Haven af i Dag. Der omtales Folkeparker m. v., men ikke Kirkegaarde.

C. Th. Sørensen: Om Haver. I Komm. hos Emil Wiens Boghdl., Kbhvn. 1939. 238 S., 4°, Kr. 32,00.

Dette store Værk om Nutidens Haver og Havekunst er en Studiesamling. Det er et Led i en svensk Bogserie, — dette ses bl. a. af nogle galt placerede Helsidesplancher; tillige har Forfatterens Sprogøre ikke kunnet modstaa svenske Ord i Omtalen af svenske Forhold (Renovering for Istandsættelse, Bostad for Bolig o. fl.). Det er en overmaade interessant Samling, navnlig Billedstoffet, og for Haveenthusiasterne er den meget værdifuld. Desværre er Kirkegaardsafsnittet ikke meget righoldigt, idet det praktisk talt indskrænker sig til et Referat af Reguleringen af Venge Kirkegaard og Indrettelsen af Mariebjerg. — Det vilde have været morsomt, om der var kommet mere med. Men vore Læsere med Interesse for noget ud over Dagen og Vejen vil dog alligevel næppe fortryde, at de køber Bogen.

RESOLUTIONER m. m.

VEDRØRENDE KIRKEGAARDE

10. Juli 1935. Kirkeministeriets Skriv. (til Stiftamtmanden og Biskoppen over Fyens Stift) ang. **Omfanget af Kirkens Ansvar for Ulykker, som indtræffer paa Kirkens Grund, og om Tegning af Ansvarsforsikring til Dækning af Risiko for mulige Erstatningskrav.**

I et med Hr. Stiftamtmanden og Deres Højærværdigheds Erklæring af 29. Juni d. A. hertil indsendt Andragende har Horne Menighedsraad fremsat Forespørgsel om Omfanget af Kirkens Ansvar for eventuelle Ulykkestilfælde, som paa Kirkens Grund maatte overgaa Kirkegængere eller Besøgende paa Kirkegaarden, hvorhos Menighedsraadet har forespurgt, om det maa anses for paakrævet at tegne en Ansvarsforsikring for Tilfælde af denne Art.

I Anledning heraf skal man tjenstlig meddele til Efterretning og videre Bekendtgørelse, at der paaahviler Kirken samme Ansvar som enhver anden Grundejer for Ulykker, som paa Grund af Forsømmelighed fra Kirkens Side maatte ske paa Kirkens Grund, og at man herfra intet har at erindre imod, at der af Kirken tegnes en Ansvarsforsikring til Dækning af Risiko for mulige Erstatningskrav.

25. Juli 1935. Kirkeministeriets Skriv. (til Landbrugsministeriet) ang. **Fredning af Bjørnsholms Kirkegaard i Overlade Sogn.**

I Anledning af den med Landbrugsministeriets Skrivelse af 11. Marts 1935 hertil til Erklæring oversendte skal man herved tjenstlig meddele, at Ministeriet kan tiltræde det af Provstiudvalget for Slet Herreds Provsti fremsatte Forslag, hvorefter Bjørnsholm overgaa til Nationalmuseet som fredet Areal under Forudsætning af, at Museet overtager Vedligeholdelsen af Kirkegaarden, og at der bliver fri og uhindret Adgang til denne for de Familier, der har Gravsteder paa Kirkegaarden.

26. Juli 1935. Kirkeministeriets Skriv. (til Stiftamtmanden og Biskoppen over Københavns Stift) ang. **Vedligeholdelse af ubemidlede afdødes Gravsteder m. m.**

I Skrivelse af 17. December 1934 meddelte Ministeriet Hr. Stiftamtmanden og Deres Højærværdighed til Efterretning og videre Bekendtgørelse, at Indenrigsministeriet i Anledning af et til samme fra Ballerup-Maaløv Sogneraad gennem Socialministeriet indsendt Andragende i Skrivelse af 12. December 1934 har tilskrevet Sogneraadet, at Socialministeriet har udtalt, at der hverken i Førsorgsloven eller — for afdøde Rentnyderes Vedkommende — i Folkeforsikringsloven er Hjemmel til at lade Udgifter ved Vedligeholdelse af ubemidlede afdødes Gravsteder paa Ballerup og Maaløv Kirkegaarde, naar ingen Slægtninge eller andre, afdøde nærstaaende Personer sørger for Gravstedets Vedligeholdelse, afholde af Kommunen, og at Kirkeministeriet, med hvilket Indenrigsministeriet har brevvækslet over Sagen, i Skrivelse af 4. December 1934 har udtalt, at Kirkegaarden i Medfør af Bestemmelserne i Lov om Vedligeholdelse af Kirker og Kirkegaarde m. v. af 30. Juni 1922 § 25, Stk. 1, og § 23, Stk. 2, jfr. § 20, Stk. 1, er pligtig at drage Omsorg for, at de omhandlede Gravsteder ikke henligger i usømmelig Stand, men eventuelt ryddeliggøres og besaas med Græs eller gruslægges indtil Fredningstidens Udløb, samt at Indenrigsministeriet for sit Vedkommende kan henholde sig til det saaledes af Socialministeriet og Kirkeministeriet udtalte.

Ministeriet har derefter med Stiftøvrighedens Skrivelse af 23. Februar 1935 modtaget et Andragende,

hvori Ballerup Sogns Menighedsraad forespørger, om Raadet er berettiget til af Menighedens Midler at foranstalte og bekoste Vedligeholdelsen af Gravsteder af den i Indenrigsministeriets anførte Skrivelse omhandlede Art, selv om Vedligeholdelsens Omfang maatte gaa noget ud over, hvad Kirkegaarden i Medfør af Bestemmelserne i Lov om Vedligeholdelse af Kirker og Kirkegaarde m. v. af 30. Juni 1922 § 25, Stk. 1, og § 23, Stk. 2, jfr. § 20, Stk. 1, er pligtig at sørge for, hvorhos Menighedsraadet — i bekræftende Fald — har udbedt sig Oplysning om, af hvilken af Menighedsraadets Kasser de saaledes forøgede Udgifter skal afholdes.

I Anledning heraf skal man tjenstlig meddele til Efterretning og videre Bekendtgørelse, at Menighedsraadet ved en selvejende Kirke er berettiget til at lade de paagældende Gravsteder vedligeholde i noget større Omfang end det, hvori Menighedsraadet i Henhold til Lov om Vedligeholdelse af Kirker og Kirkegaarde m. v. af 30. Juni 1922 §§ 20, Stk. 1, 25, Stk. 1 og 23, Stk. 2, er pligtigt at drage Omsorg for Gravstedernes Vedligeholdelse, jfr. herved Ordene i sidstnævnte Bestemmelse, hvorefter Gravstedet kan ryddeliggøres og besaas med Græs eller gruslægges, hvorved dog bemærkes, at Udgiften til disse Gravsteders Vedligeholdelse maa holdes indenfor rimelige Grænser af Hensyn til Ønskeligheden af, at de kirkelige Ligningsbeløb ikke bliver større end nødvendigt.

Det tilføjes, at de heromhandlede Udgifter maa afholdes af Kirkekassen i Forbindelse med de øvrige Udgifter til Kirkegaardens Drift.

31. Juli 1935. Kirkeministeriets Skriv. (til Stiftamtmanden og Biskoppen over Roskilde Stift) ang. **Spørgsmaal om en Askeurnes Anbringelse i et særligt dertil indrettet, helt eller delvist overjordisk Rum paa en Kirkegaard.**

I det med Stiftsøvrighedens Skrivelse af 5. Juli 1935 hertil indsendte Andragende har Sognepræst for Snesere Menighed N. N. med Henvisning til, at Ministeriets Cirkulære af 5. Marts 1935 angaaende Askeurners Nedsættelse paa Kirkegaardene synes at forudsætte, at Urnerne nedsættes med mindst 0,5 m Jord over, forespurgt, om der vil kunne gives Dispensation fra denne Regel, saaledes at en Urne vil kunne nedsættes paa Snesere Kirkegaard inden i et Gravminde, som nærmere vist paa den hertil indsendte Tegning.

Saaledes foranlediget skal man tjenstlig meddele til Efterretning og videre Bekendtgørelse, at der eventuelt vil kunne gives Tilladelse til Anbringelse af en Askeurne i et særligt dertil indrettet, helt eller delvist overjordisk Rum, jfr. Lov om Ligbrænding af 14. Marts 1931 § 4, hvorefter dog ogsaa Justitsministeriets Tilladelse kræves til saadan Anbringelse, men at man

med Stiftsøvrigheden maa være enig i, at en Anbringelse som foreslaet i en støbt Cementbeholder er uheldig og ikke bør tillades.

Det maatte desuden ved Rummets Indretning være søgt sikret, at Urnen ikke uberettiget fjernes, og det ses ikke af den foreliggende Skitse, om Hensyn er taget hertil ved Indretningen af det til Urnen beregnede Rum.

2. Aug. 1935. Kirkeministeriets Skriv. (til Stiftamtmanden og Biskoppen over Fyens Stift) ang. **Spørgsmaal om Stiftsøvrighedens Kompetence til mod Kirketiendeejerens Protest at godkende visse af Menighedsraadet foreslaede Ændringer i Kirkegaardsvedtægten.**

I et med Hr. Stiftamtmandens og Deres Højærværdigheds Skrivelse af 26. Juli 1935 hertil indsendt Andragende har Østrup Sogns Menighedsraad anholdt om, at Kirkegaardsvedtægten for Østrup Kirkegaard maa blive ændret paa følgende Punkter:

1. Den almindelige Fredningstid for Grave forlænges fra 20 til 30 Aar.

2. Gravstedernes Størrelse forøges fra $1,25 \times 2$ m til $1,25 \times 2,5$ m.

Ved Sagens Forelæggelse har Stiftsøvrigheden med Henvisning til, at Kirketiendeejeren har modsat sig de foreslaede Ændringer, forespurgt, om Stiftsøvrigheden er berettiget til at godkende de af Menighedsraadet ønskede Ændringer i Vedtægten for Østrup Kirkegaard imod Kirketiendeejerens Ønske.

Saaledes foranlediget skal man tjenstlig meddele til Efterretning og videre Bekendtgørelse, at Stiftsøvrigheden efter Ministeriets Formening maa have Kompetence til eventuelt ogsaa imod Kirketiendeejerens Ønske at affatte de paagældende Bestemmelser i Vedtægten som af Menighedsraadet foreslaet, jfr. henholdsvis Lov om Vedligeholdelse af Kirker og Kirkegaarde m. v. af 30. Juni 1922 § 21, Stk. 1, og § 24, Stk. 2.

2. Aug. 1935. Kirkeministeriets Skriv. (til Stiftamtmanden og Biskoppen over Haderslev Stift) ang. **et Byraads Berettigelse til at paaligne dels Kirkegaarden, dels Grundstykker, tilhørende Præsteembedet, Vejbidrag.**

I det med Stiftsøvrighedens Skrivelse af 29. Marts 1935 hertil indsendte Andragende har Gl. Haderslev Menighedsraad ved at indberette, at Haderslev Byraad ved Vejudvalget for Haderslev Købstad har paalagt dels Damager Kirkegaard for en Strækning af 125 m mod Ribe Landevej, dels Grundstykker, som tilhører Præsteembedet, Vejbidrag i Anledning af en foretagen Udbygning af nævnte Landevej i Haderslev, forespurgt, om dette er berettiget.

(Fortsættes i næste Nr.)